

Kontraproduktív ösztönzők: magyar egyetemek SCOPUS-publikációinak alakulása 2019 és 2024 között

Counter-Productive Incentives: SCOPUS Publications of Hungarian Universities Between 2019 and 2024

Sasvári Péter¹ – Vastag Gyula²

¹ PhD, habil. egyetemi docens, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest; Miskolci Egyetem, Miskolc
sasvari.peter@uni-miskolc.hu

² az MTA doktora, professor emeritus, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest
vastag.gyula@uni-nke.hu

Absztrakt

A tanulmány 18 Scopus- és SciVal-azonosítóval rendelkező, évi legalább 50 közleményt publikáló magyar egyetem publikációs gyakorlatát vizsgálja 2019 és 2024 között. Az elemzés közel 90 000 közlemény metaadataira épül, nemzetközi összehasonlításban. A Trellis-ábrák azt mutatják, hogy a publikációk számának gyors növekedése nem járt együtt sem a célfolyóiratok SJR-értékével mért minőségének, sem a nemzetközi szakmai kiválóságnak a növekedésével. A bővülés főként alacsony hatású vagy vitatott minőségű folyóiratokban, illetve „nemzetköziként” feltüntetett hazai konferenciakiadványokban megjelent közleményekből származott. A jelenséget a szerzők a közgazdaságtanból és szociológiából ismert „kontraproduktív ösztönzők” hatásával magyarázzák. A cikk célja, hogy a mérhető eltérések feltárásával és megvalósítható ajánlások megfogalmazásával hozzájáruljon a fenntartható és etikus tudományos gyakorlatokat támogató reformokhoz.

Abstract

The study analyses the publication practices of 18 Hungarian universities with Scopus and SciVal identifiers that published at least 50 papers annually between 2019 and 2024. The analysis is based on the metadata of nearly 90,000 publications and places the findings in an international comparative context. Trellis plots show that the rapid growth in publication output was not accompanied by an improvement either in the quality of the target journals—as measured by their SJR values—or in international research excellence. The increase in output was driven primarily by papers published in low-impact or questionable-quality journals, as well as in domestic conference proceedings presented as “international”. The authors attribute this phenomenon to the effects of “counterproductive incentives”, a concept well established in economics and sociology. By identifying measurable disparities and proposing practical recommendations, this article aims to contribute to reforms that promote sustainable and ethical research practices.

Kulcsszavak: kontraproduktív ösztönzők, bibliometria, feltáró adatelemzés, magyar egyetemek, tudományos integritás

Keywords: counter-productive incentives, bibliometrics, exploratory data analysis, Hungarian universities, academic integrity

1. Bevezetés

Az egyetemi rangsorokban (QS, THE, Shanghai) elért pozíciók, a teljesítményalapú értékelés, a finanszírozási kényszerek és a „publish or perish” logika világszerte a publikációk számának növelését ösztönzik (Rickard et al. 2008; McGrail–Rickard–Jones 2006; Ramsden 1994), különösen az indexált folyóiratokban megjelenő közlemények esetében.

Jelen tanulmány 18 magyar egyetem publikációs gyakorlatát vizsgálja, Lokman Meho és Elie Akl (2024) bibliometriai megközelítésére építve. A szerzők által bevezetett „szokatlan gyakorlatok” fogalmából kiindulva a tanulmány a következő definíciót alkalmazza: *A szokatlan publikációs gyakorlat a tudományos közlés olyan, a megszokott normáktól eltérő formája, amely potenciálisan megkérdőjelezi a tudományos publikálás bevett kereteit.* A vizsgálat szokatlan gyakorlatnak tekinti:

1. a tudománypolitikailag nem indokolható gyors közleményszám-növekedést;
2. a rendhagyó szerzőségi mintázatokat;
3. kétes vagy predátor jellegű kiadók és folyóiratok előnyben részesítését;
4. az indexált konferenciakötetekben való aránytalan megjelenést.

A tanulmány nem az etikátlan gyakorlatok bemutatását célozza, hanem a „kontraproduktív ösztönzők” hatásait vizsgálja. E fogalom alatt olyan intézményi és tudománypolitikai mechanizmusokat értünk, amelyek rövid távon növelhetik a publikációs teljesítményt, hosszú távon azonban torzíthatják a finanszírozást, gátolhatják az egyéni karriereket, és veszélyeztethetik a tudományos integritást. Különösen a mennyiségi alapú finanszírozás, az intézményesített „tudománygyártás”, az alacsony minőségű publikációk térnyerése, valamint a predátor és „szürkezónás” folyóiratok közvetett ösztönzése tartozik ide.

A hazai szakirodalom több szinten elemezte már a magyar kutatás teljesítményét, de a név szerinti értékelések gyakran személyeskedő vitákhoz vezettek. Ezért jelen kutatás nem egyéni, hanem intézményi szinten vizsgálja a trendeket. A tanulmány két kutatási kérdésre keresi a választ:

- K1: Intézményi szinten milyen szokatlan változások figyelhetők meg a közleményszámok alakulásában?
- K2: Milyen szokatlan változások jelennek meg a szerzőségi és folyóirat-választási gyakorlatokban?

A kutatás célja hármas: a tudományos diskurzus élénkítése, az intézményi figyelem felhívása a mérhető eltérésekre, valamint egy megvalósítható javaslatcsomag kidolgozása a fenntartható és etikus tudományos gyakorlatok támogatására.

2. Módszertan

A vizsgálat 18 magyar felsőoktatási intézményre terjedt ki. Az oktatói és hallgatói létszámadatokat az Oktatási Hivatal honlapjáról gyűjtöttük. Az intézményekhez affiliált közleményeket a Scopus-adatbázisból exportáltuk, majd a SciVal-platformon elemeztük; az adatvizualizációhoz Microsoft Excel és JMP® Student Edition 19.0.3 programot használtunk.

A Scopus és a SciVal alkalmazását széles körű lefedettségük, fejlett elemzési funkcióik és nemzetközi szakmai elismertségük indokolta (Meho–Yang 2007; Baas et al. 2020). A Scopus a lektorált tudományos irodalom átfogó adatbázisa, míg a SciVal teljesítményelemzést és trendvizsgálatot tesz lehetővé. A vizsgált időszak 2019 és 2024 közé esik, Meho és Akl (2024) módszertanát követve. A beválasztás feltételei a következők voltak:

1. az intézmény rendelkezzen Scopus- és SciVal-affiliációval;
2. évente legalább 50 közleményt publikáljon a vizsgált időszak minden évében.

Az adatgyűjtést 2025. szeptember 7-én zártuk le; az elemzés összesen 73 801 egyedi közleményre terjedt ki (1. táblázat).

3. Eredmények

A közleményszámok változása (K1)

Az egyetemek elemzése előtt rövid nemzetközi kitekintést adunk a közleményszámok alakulásáról, Meho és Akl (2024) eredményeit megerősítve. Globálisan a publikációk száma 2019 és 2024 között 24%-kal nőtt, ami jelentős emelkedés, különösen annak fényében, hogy Kína és az Egyesült Államok már 2019-ben is közel 1,5 millió közleményt produkált.

Kínában a növekedés 70%-ot ért el 2024-re, míg egyes országokban – így Szaúd-Arábiában, Irakban, Egyiptomban és Indiában – még ennél is dinamikusabb bővülés volt tapasztalható. Ez a robbanásszerű növekedés új kihívásokat jelent a tudomány-metria számára, különösen a mögöttes ösztönzők feltárása szempontjából.

Az EU27 országainak együttes vizsgálata azt mutatja, hogy növekedésük elmaradt a világlátlagtól. Az Egyesült Államokban stagnálás figyelhető meg, Oroszországban pedig csökkenés, amihez jelentősen hozzájárultak a gazdasági szankciók és azok *spillover* hatásai (1. ábra): több nagy nemzetközi kiadó már nem fogad be orosz szerzőktől kéziratokat, ami súlyosan érinti az ország tudományos közösségét (Kuzhabekova 2024).

Európára szűkítve a vizsgálatot, nem figyelhetők meg olyan kiugró vagy anomaliaszerű növekedések, mint Szaúd-Arábia vagy Irak esetében. Bár Ciprus, Málta,

1. táblázat. A tanulmányba bevont egyetemek, főbb jellemzőik és közleményeik száma 2019 és 2024 között

Egyetem neve (rövidítése)	Oktatók száma		Hallgatók száma		Közlemények száma		
	2019	2023	2019	2023	2019	2024	2019–2024
Állatorvostudományi Egyetem (ÁOE)	203	326	1799	2127	121	267	1113
Budapesti Corvinus Egyetem (BCE)	562	908	10 151	10 009	312	636	2670
Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE)	582	640	11 709	18 569	56	146	609
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME)	1430	1884	18 469	20 109	1782	1840	10 668
Debreceni Egyetem (DE)	1981	2407	20 410	29 777	1412	1978	10 087
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem (EKKE)	528	549	3376	6104	81	157	841
Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)	1885	3343	22 466	37 180	1949	2677	13 935
Károli Gáspár Református Egyetem (KRE)	570	793	4495	7737	37	115	509
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE)	1082	1340	7983	11 776	571	1085	5310
Miskolci Egyetem (ME)	687	729	5559	8881	338	527	2739
Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE)	674	857	2595	6060	89	257	1103
Óbudai Egyetem (ÓE)	552	763	7530	11 503	316	1012	3690
Pannon Egyetem (PE)	458	445	4020	4709	321	490	2440
Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE)	671	742	5335	7980	194	231	1345
Pécsi Tudományegyetem (PTE)	1962	2603	14 780	22 490	892	1362	7077
Semmelweis Egyetem (SE)	1453	2011	8747	13 089	1375	2104	10 529
Széchenyi István Egyetem (SZE)	841	1082	7432	12 098	195	994	2692
Szegedi Tudományegyetem (SZTE)	1856	2699	16 341	21 763	1426	1760	10 428
Összes közlemény							87 785
Különböző közlemény az összesből							73 801

Forrás: saját szerkesztés a SciVal és az Oktatási Hivatal adatai alapján

Lettország és Luxemburg publikációs számai gyorsan nőttek, ez főként az alacsony 2019-es bázisértékekkel magyarázható.

A „magországek” – például Hollandia, Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország és Spanyolország – esetében a növekedés jellemzően 0% és +22% között alakult. Magyarországon a közleményszám 37%-kal emelkedett, ami regionálisan kiemelkedőnek tekinthető. Fontos azonban, hogy ez az érték minden hazai affiliációt tartalmaz, míg jelen kutatás kizárólag a 18 kiválasztott egyetem adataira épül. Más intézmények (például HUN-REN) közleményeit nem vettük figyelembe (2. ábra).

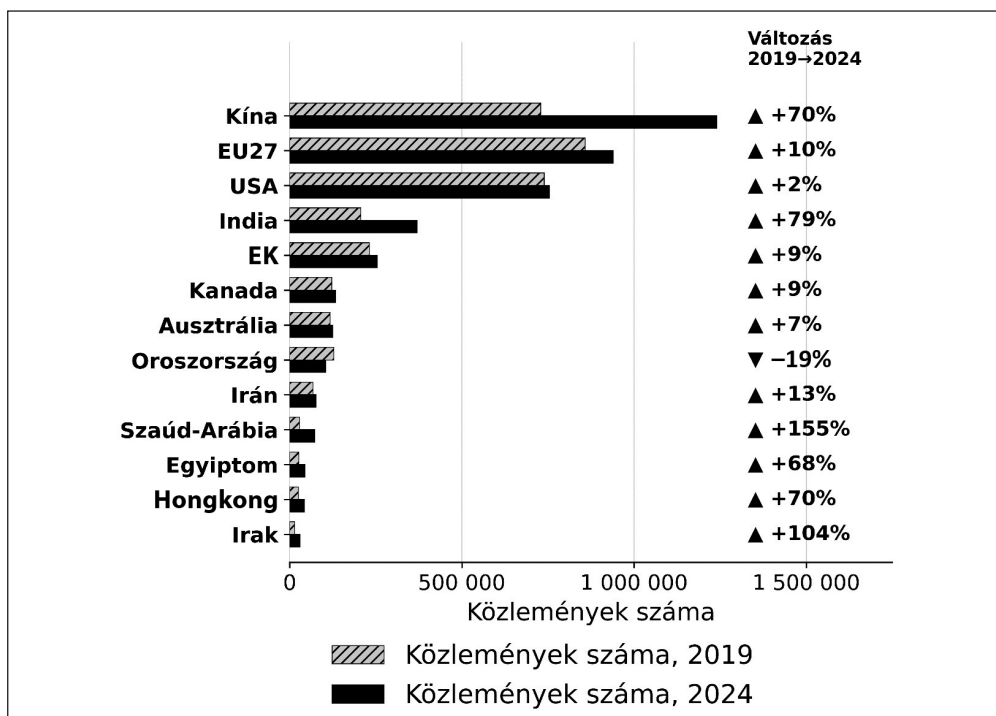
Egyetemi bontásban, a 2019-es és 2024-es adatok összevetésével több markáns eltérés rajzolódott ki (3. ábra). Néhány intézménynél (KRE, BGE, NKE, ÁOE) a növekedés látványosnak tűnik, de ezt nagyrészt az igen alacsony kiinduló értékek magyarázzák. Például a KRE 2019-ben mindössze 37 Scopus-indexált közleménnyel rendelkezett, és csak később érte el az évi 50-es küszöböt.

Két egyetem azonban kiugró növekedést mutatott: a SZE 410%-kal, az ÓE pedig 220%-kal növelte közleményszámát. Mindkettő a közép–alsó mezőnyből a közép–felső tartományba lépett elő szokatlanul gyors bővüléssel.

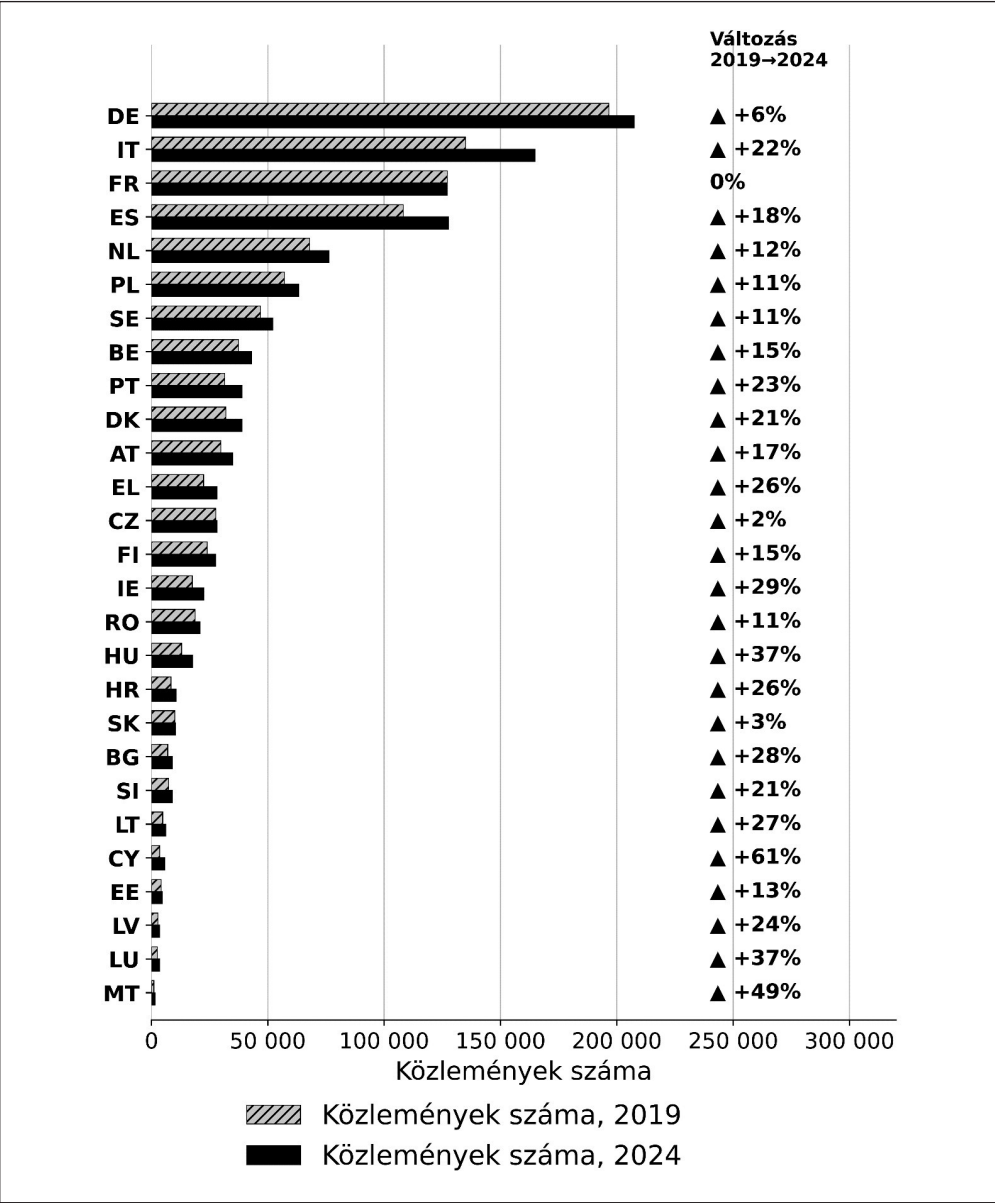
A legnagyobb, sokkarú egyetemek (SE, PTE, ELTE, DE, SZTE, BME) növekedése nagyjából a hazai és uniós átlaghoz igazodott. A PPKE – annak ellenére, hogy több hazai rangsorban előkelő helyen szerepel – mind abszolút közleményszámban, mind növekedési rátában a mezőny végén maradt.

A jelentős mennyiségi növekedés nem járt együtt minőségi javulással. A célfolyóiratok SJR- (SCImago Journal Ranking) mediánja végig átlag alatti tartományban maradt (0,7–0,9), lényegében változatlanul. A SCImago Journal Ranking hálózatalapú mutató, amelyről az SJR = 1 egy átlagos idézettségű folyóiratot jelez.

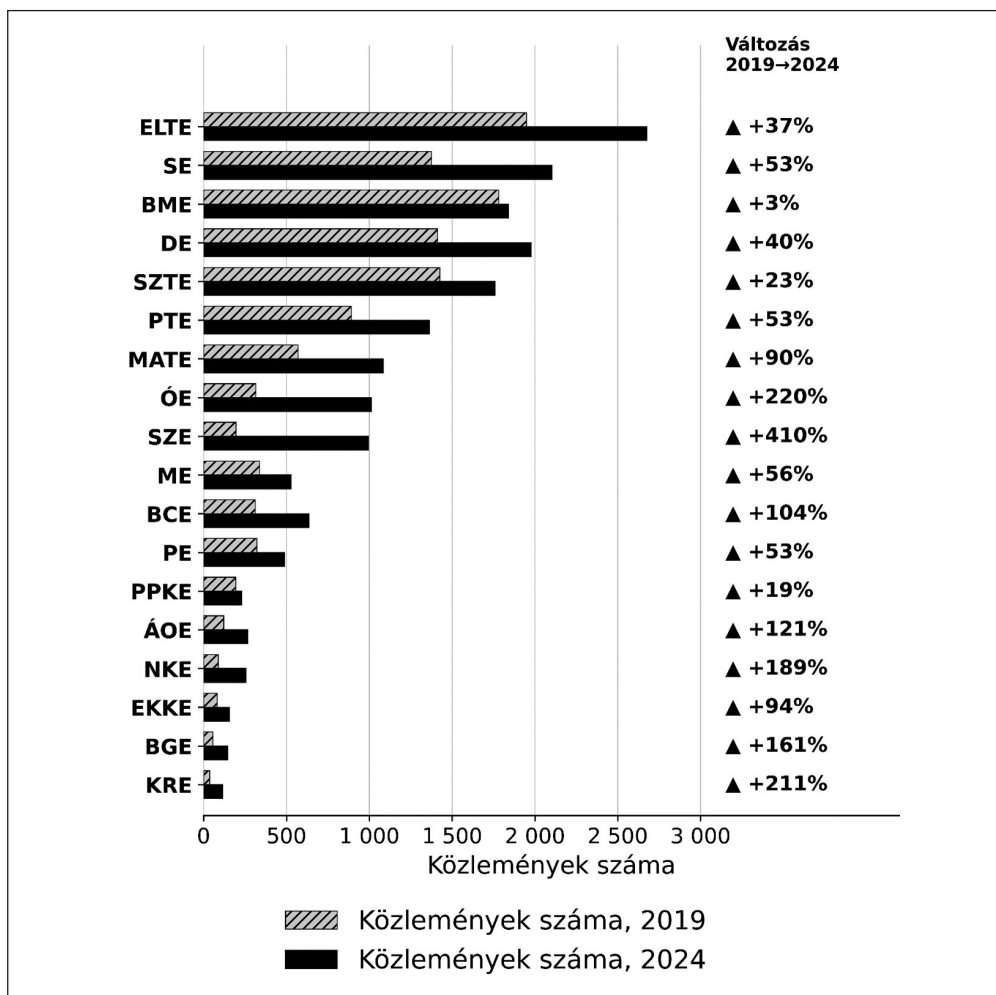
A 4. ábra a 18 egyetem 2019–2024 közötti teljesítményét mutatja mennyiségi (közleményszám) és minőségi (medián SJR) szempontból. A nemzetközi láthatóságban

1. ábra. A tudományos közlemények száma választott országok és régiók szerint 2019-ben és 2024-ben
Forrás: saját szerkesztés a SciVal adatai alapján

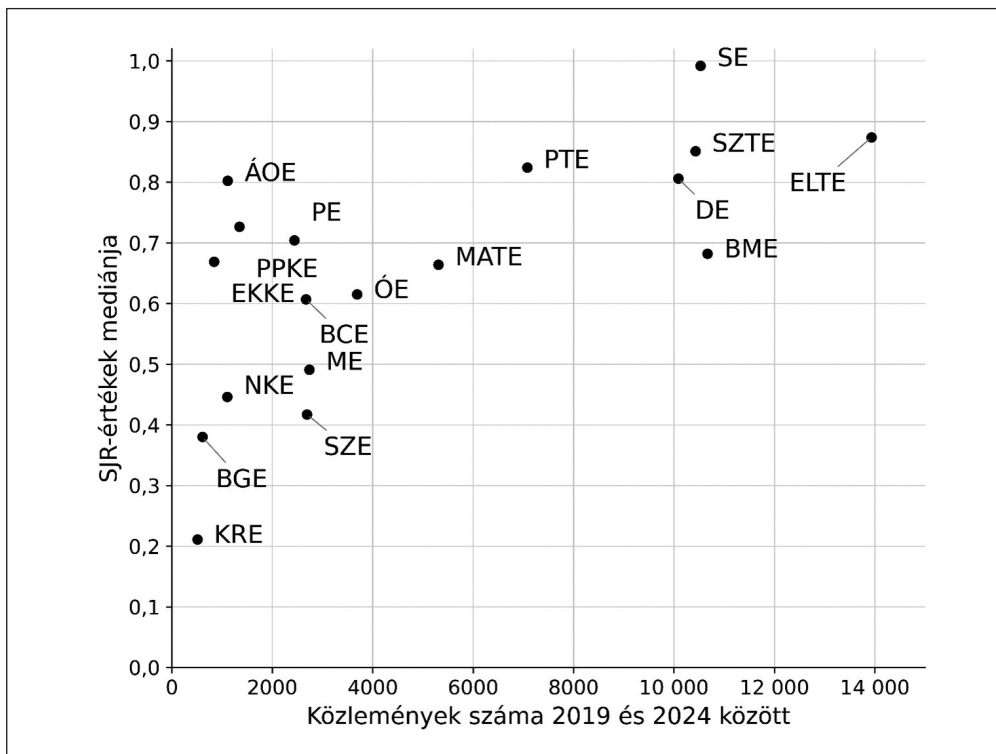
2. ábra. A tudományos közlemények száma és ezek változása az EU27-ben 2019-ben és 2024-ben
Forrás: saját szerkesztés a SciVal adatai alapján
Rövidítések: DE: Németország; IT: Olaszország; FR: Franciaország; ES: Spanyolország; NL: Hollandia; PL: Lengyelország; SE: Svédország; BE: Belgium; PT: Portugália; DK: Dánia; AT: Ausztria; EL: Görögország; CZ: Csehország; FI: Finnország; IE: Írország; RO: Románia; HU: Magyarország; HR: Horvátország; SK: Szlovákia; BG: Bulgária; SI: Szlovénia; LT: Litvánia; CY: Ciprus; EE: Észtország; LV: Lettország; LU: Luxemburg; MT: Málta

3. ábra. A vizsgált 18 magyarországi egyetem közleményszámának változása 2019 és 2024 között
 Forrás: saját szerkesztés a SciVal adatai alapján

legerősebb nagy egyetemek és szakegyetemek (ELTE, SZTE, DE, PTE, SE, BME) jól elkülönülve, a jobb felső tartományban helyezkednek el.

Az 5. ábra Trellis-elrendezésben mutatja a célfolyóiratok SJR-mediánjának alakulását 2019 és 2024 között. Az egységes skála lehetővé teszi az évek és intézmények összehasonlítását. Az SJR-medián csak kevés esetben éri el az 1-es, átlagos szintet, a többi évben és intézménynél tartósan átlag alatt marad. Egyetlen egyetemnél sem mutatható ki statisztikailag szignifikáns javulás az évek között.

4. ábra. A 2019 és 2024 közötti publikációk mennyisége és „minősége” egyetemenként
 Forrás: saját szerkesztés a SciVal adatai alapján

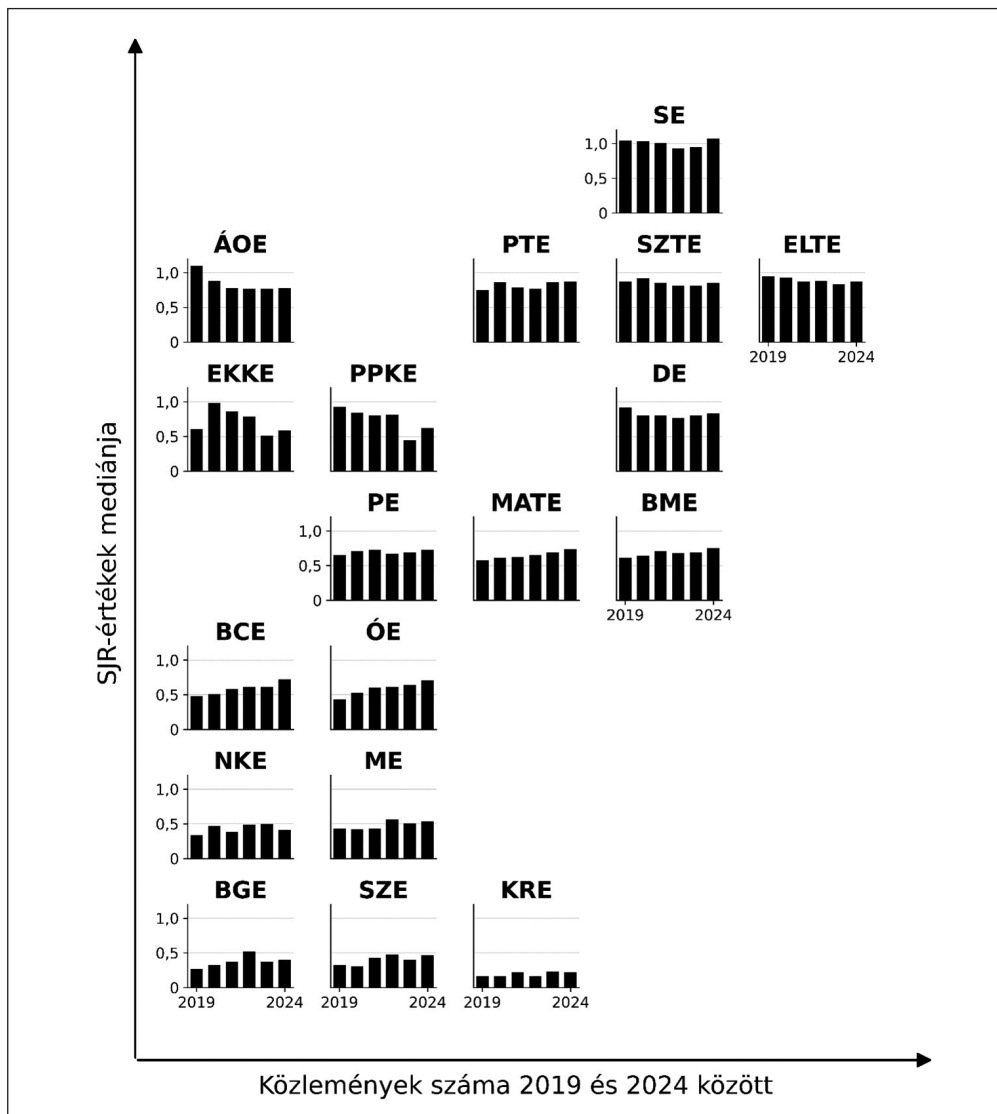
Az eredmények alapján:

1. nem történt rendszerszintű előrelépés a minőségi publikációk terén;
2. a publikációs stratégiák nem tolódtak el magasabb presztízsű folyóiratok felé;
3. az egyetemek közötti pozíciók érdemben nem változtak.

Ez megerősíti a kettős szerkezet fennmaradását: a nagy tudományegyetemek (ELTE, SZTE, DE, PTE) és a két tradicionális szakegyetem (SE, BME) nemzetközi dominanciája változatlan, más intézmények nem tudtak érdemben felzárkózni. Egyetlen látványos kivétel a KRE könyvfejezeteinek gyors növekedése (évi átlag 77,8%), amely azonban egyetlen, nagy volumenű szerkesztett kötethez köthető, így nem tekinthető általános, rendszerszintű szokatlan gyakorlatnak.

Az SZE és különösen az ÓE növekedése még szembetűnőbb és szokatlanabb. Mindkét egyetemen erősen nőtt a folyóiratcikkek száma, az ÓE esetében pedig kivrívóan a konferenciaközleményeké. Az ÓE-nél részletes elemzés készült a rendkívüli konferenciaproduktivitás okairól.

A metaadatok alapján azonosítható egy jellegzetes szokatlan gyakorlat: az ÓE konferenciaközleményei formálisan nemzetközi rendezvényekhez kötődnek, valójá-

5. ábra. A 2019 és 2024 közötti publikációk mennyisége és évenkénti átlagos „minősége” egyetemenként
Forrás: saját szerkesztés a SciVal adatai alapján

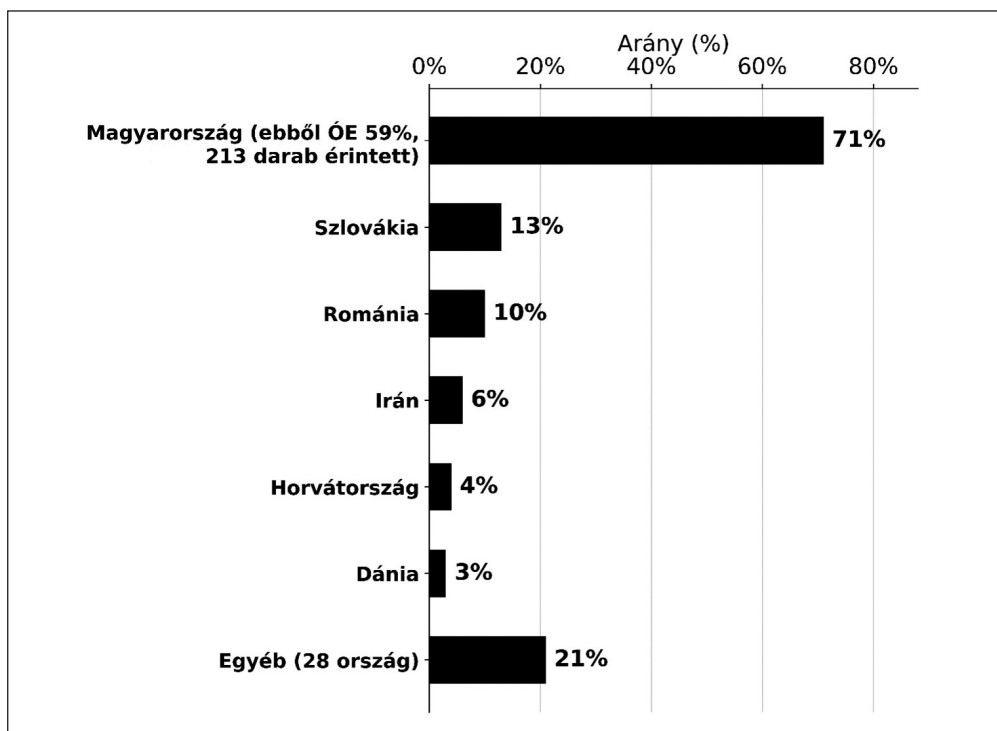
ban azonban többnyire hazai szervezésű, az egyetemhez erősen kötődő eseményekhez. Ilyenek például a SACI (Symposium on Applied Computational Intelligence and Informatics), a SISY (Symposium on Intelligent Systems and Informatics), a SAMI (Symposium on Applied Machine Intelligence and Informatics) és a CANDO-EPE (Conference and Workshop in Óbuda on Electrical and Power Engineering)

konferenciák. Köteteik az Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), a villamosmérnöki, elektronikai és informatikai területek nemzetközi szakmai szervezete által működtetett IEEE Xplore digitális könyvtárban jelennek meg; az elemzéshez felhasznált bibliográfiai adatok a Scopus-adatbázisból származnak.

A 2023-as kötetekben e négy konferencián összesen 358 közlemény jelent meg. Ezek mintegy 71%-át magyarországi szerzők jegyzik, ami erős hazai affiliációdominanciát jelez (6. ábra). Ez különösen feltűnő annak fényében, hogy a konferenciák a számítástechnika területére koncentrálnak, ahol az OE nem rendelkezik saját Q1–Q4 indexált folyóirattal, szemben például a BME-vel vagy az SZTE-vel.

Tovább erősíti a „nemzetköziség” látszólagosságát, hogy a számítástechnika vezető országai – az Egyesült Államok, Kína, Kanada, Németország és az Egyesült Királyság – csak elvétve jelennek meg ezeken a konferenciákon.

Az intézményi publikációk tíz leggyakoribb csatornájának vizsgálata alapján a legkirívóbb szokatlan gyakorlat az MDPI (Multidisciplinary Digital Publishing Institute) által kiadott *Sustainability* rendkívüli népszerűsége: a folyóirat a teljes adatbázisban a negyedik leggyakoribb publikációs hely, jóllehet minőségével és szerkesztési gyakorlatával kapcsolatban széles körű kritikák fogalmazódtak meg.

6. ábra. A SACI-, a SISY-, a SAMI- és a CANDO-EPE-konferenciakötetek szerzőinek országok szerinti eloszlása 2023-ban (n = 358)
Forrás: saját szerkesztés

A *Sustainability* megafolyóirat 2023-ban 14 679 közleményt jelentetett meg. SJR-értéke átlag alatti (0,67) és a legtöbb tudományterületen csak Q2-es besorolású. A publikálás díja 2300 CHF, ami a magyar szerzők számára különösen terhes, ráadásul a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) 2024–2025-ben kifogásolható gyakorlatú lapként sorolta be, így az itt megjelent cikkek alig használhatók fel előmenetelhez.

Hasonló kérdéseket vet fel a *Scientific Reports* népszerűsége is, amely 606 közleménnyel a harmadik leggyakoribb publikációs hely. Bár multidiszciplináris kategóriában D1 besorolású, rendkívül magas közleményszáma, a visszavont és kifogásolt cikkek aránya, valamint a bírálati folyamat minősége komoly szakmai vitákat váltott ki.

Intézményi sajátosságok is kirajzolódnak. Az ÓE az egyetlen, ahol a leggyakoribb publikációtípus a konferenciakötet. Orvosi területen az *Orvosi Hetilap* dominál az SE és a PTE körében, bár a lap Q4-es besorolású, és kifogásolható gyakorlatúként szerepel egyes listákon. A PPKE esetében egy erősen „házi” jellegű jogi folyóirat a domináns, a ME-nél pedig a *Journal of Agricultural and Environmental Law* magas önidézési és intézményi aránya vet fel kérdéseket. Az Állatorvostudományi Egyetemen az *Acta Veterinaria Hungarica* szerzői dominanciája tematikailag még indokolható, míg az SZE-nél a *Chemical Engineering Transactions* túlréprezentáltsága szokatlan, tekintettel arra, hogy nincs ilyen profilú kara. A BME több saját Scopus-indexált folyóirattal rendelkezik, amelyek közül kettőt egyes nemzetközi listák kifogásolható gyakorlatúnak minősítenek. Az ÓE saját lapjában, az *Acta Polytechnica Hungarica*-ban a magyar és intézményi szerzők aránya kiemelkedően magas.

A „házi” Scopus-folyóiratok önmagukban nem számítanak szokatlan gyakorlatnak, de ha céljuk a nemzetközi láthatóság növelése, indokolt lenne a szerzői kör földrajzi és intézményi diverzifikálása, valamint a kutatók ösztönzése magasabb presztízsű, nemzetközileg elismert folyóiratok felé.

4. Diskusszió

A diskusszió célja nemcsak az eredmények összegzése és értelmezése, hanem annak bemutatása is, miként mérsékelhetők a szokatlan publikációs gyakorlatok a vizsgált egyetemeken. Olyan mérhető és megvalósítható intézményi stratégiákat vázolunk fel, amelyek a fenntarthatóbb és etikusabb tudományos működést támogatják.

4.1. Reflexiók a közlemények növekedéséről (K1)

Makroszinten a magyar publikációs teljesítmény növekedése nem tekinthető szokatlanoknak: Magyarország világszinten és az EU27-en belül is a középmezőnyben helyezkedik el, célja elsősorban a hasonló méretű országokhoz való felzárkózás.

Ugyanakkor 2019-ben rendkívül alacsony volt a Scopus-indexált közlemények száma, így a hat év alatti 37%-os növekedés fenntarthatósága kérdéses. Az uniós finanszírozás bizonytalansága, valamint a nemzetközi kapcsolatok és együttműködési lehetőségek esetleges beszűkülése kedvezőtlenül befolyásolhatja a hazai publikációs

teljesítmény fenntarthatóságát (Koltai et al. 2024). Réalisan előbb Csehország és Portugália, majd hosszabb távon Ausztria utolérése lehet cél. Intézményi szinten három csoport különíthető el:

- nagy, sokat publikáló, de stagnáló növekedésű egyetemek;
- közepes méretű, gyorsan növekvő intézmények;
- közepes vagy kis, stagnáló teljesítményű egyetemek.

Szokatlan jelenséggént különösen a konferenciaközlemények aránytalan növekedése emelhető ki, főként ott, ahol e kötetek nemzetközisége és láthatósága erősen kérdéses.

4.2. Folyóiratok és szerzőség (K2)

A növekedési trendek elemzésekor nem találtunk kirívó szerzőségi anomáliákat, a folyóirat-választásnál azonban egyértelműen kirajzolódik egy szokatlan gyakorlat: az MDPI által kiadott *Sustainability* rendkívüli népszerűsége. Ez a folyóirat a negyedik leggyakoribb publikációs csatorna a magyar kutatók körében, noha minőségével és szerkesztési gyakorlatával kapcsolatban komoly szakmai aggályok merültek fel. Bár a gyors megjelenés csábító lehet, különösen pályázati vagy ösztöndíj-követelmények miatt, a kifogásolható gyakorlat miatt az itt közölt cikkek tudományos megítélése kockázatos.

A szerzőség tekintetében nem azonosíthatók a Meho és Akl (2024) által leírt kirívó minták. Ugyanakkor ott, ahol a közlemények jelentős része egy-egy hipertermékeny szerzőhöz kötődik, indokolt a szerzőségi szerkezet diverzifikálása. Ez csökkenti az intézményi függőséget, és kiegyensúlyozottabb, hosszú távon is fenntartható publikációs portfóliót eredményez.

4.3. Megjelenés nemzetközileg jelentős közgazdasági, gazdálkodástudományi folyóiratokban

A vizsgált 18 egyetemből 12 rendelkezik PhD-képzéssel közgazdaság-tudományi és/vagy gazdálkodás- és szervezéstudományi területen, ezért indokolt volt a nemzetközi láthatóság értékelése egy vezető amerikai üzleti kar teljesítményértékelési rendszerén keresztül (Vastag–Nagy–Sasvári 2024). A referenciainstítút egy nagy állami egyetem részeként működő, fiktív névvel jelölt Top American Business School (TABS), amely több mint 150 folyóiratot sorol három kategóriába. A lista a *Financial Times* Top 50 bővített változatára épül, és lefedi többek között a számvitel, pénzügy, közgazdaságtan, marketing, vezetéstudomány, operációkutatás és ellátási láncok területét. A 2. táblázat a TABS-listán szereplő folyóiratokban megjelent, Magyarországhoz köthető cikkek számát mutatja be évenként és kategóriánként.

A TABS-listán szereplő folyóiratokban megjelent cikkek több mint kétharmadát három egyetem (BCE, ELTE, BME) adta. Az I. kategóriában kizárólag ez a három

intézmény jelent meg (összesítve ELTE: 8, BCE: 5, BME: 4 cikk). Ezek az értékek – különösen a legmagasabb kategóriában – nem jeleznek dinamikus növekedést vagy felzárkózást.

2. táblázat. A TABS-listán szereplő folyóiratokban megjelent magyar affiliációjú közlemények száma kategóriánként 2019 és 2024 között

Kategória	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Összesen
I	5	4	5	5	2	3	24
II	14	14	21	17	16	29	111
III	7	6	8	14	9	14	58
Összesen	26	24	34	36	27	46	193

Forrás: saját szerkesztés Scopus-adatok alapján

Magyarország összesített teljesítménye ebben a körben elmarad a nemzetközi referenciaegyetemekétől. Még a legjobb magyar intézmények publikációs *outputja* sem éri el olyan európai egyetemek szintjét, mint az Aalto University, a University of Groningen, a Vienna University of Economics and Business vagy a Charles University, míg a TABS csak az I. kategóriás publikációiban is jelentősen felülmúlja mindegyiküket (3. táblázat).

3. táblázat. Válogatott európai egyetemek és a TABS publikációs teljesítménye a TABS-listán szereplő folyóiratokban, kategóriánként 2019 és 2024 között

Egyetem	Kategória	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Összesen
Aalto University	I	8	7	6	9	12	13	55
	II	21	24	23	21	16	21	126
	III	10	6	11	7	8	7	49
University of Groningen	I	10	11	17	18	22	14	92
	II	31	33	45	46	41	45	241
	III	21	20	19	14	28	13	115
Vienna University of Economics and Business	I	6	16	15	12	15	21	85
	II	27	21	28	19	31	28	154
	III	12	2	16	10	11	12	63
Charles University	I	3	1	3	8	2	4	21
	II	3	5	9	3	6	4	30
	III	3	5	11	5	5	7	36
University of Warsaw	I	4	3	3	3	4	1	18
	II	3	5	9	3	6	4	30
	III	3	0	2	3	2	4	14
TABS	I	47	40	54	60	64	62	327

Forrás: saját szerkesztés Scopus-adatok alapján

5. Következtetések

A tanulmány 18 magyar egyetem Scopus-indexált közleményeit elemezte 2019–2024 között, Meho és Akl (2024) módszertanára építve. Bár nem azonosíthatók a mintatanulmányban leírt kirívó mintázatok, több területen indokolt az intézményi beavatkozás és az ösztönzési indikátorok módosítása a minőségi publikálás erősítése érdekében (Kollár et al. 2025). Kiemelt beavatkozási területek:

- a kifogásolható gyakorlatú folyóiratok visszaszorítása;
- a hipertermékeny szerzőktől való intézményi függés csökkentése;
- a „házi” Scopus-folyóiratok szerzőségének diverzifikálása;
- a konferenciaközlemények arányának észszerű keretek között tartása;
- magasabb presztízsű konferenciák és folyóiratok ösztönzése, a *Q-hacking* gyakorlat visszaszorításával (Vastag 2024).

A szerzők remélik, hogy az eredmények hozzájárulnak a hazai tudománypolitikai stratégiák megújításához, és elősegítik, hogy a magyar tudományos láthatóság azonos költségvetés mellett is fenntartható, etikus és integritásalapú módon növekedjen. Ehhez elengedhetetlen az indikátorrendszer – különösen a finanszírozási mutatók – átfogó felülvizsgálata, mert a folyamatos követelménynövekedés önmagában is konttraproduktív gyakorlatokat erősíthet.

Irodalomjegyzék

- Baas, Jeroen et al. (2020). „Scopus as a Curated, High-Quality Bibliometric Data Source for Academic Research in Quantitative Science Studies”. *Quantitative Science Studies* 1/1, 377–386. https://doi.org/10.1162/qss_a_00019.
- Kollár László et al. (2024). „Javaslatok a »predátor« jelenség hazai kezelésére”. *Magyar Tudomány* 185/1, 71–81. <https://doi.org/10.1556/2065.184.2024.1.9>.
- Koltai, Júlia et al. (2024). „Hungarian Researchers Struggle Amid EU Funding Ban”. *Nature* 631/8022, 740. <https://doi.org/10.1038/d41586-024-02397-3>.
- Kuzhabekova, Aliya (2024). „Regional Spillover Effect of 2022 Sanctions Against Russia on Scholarly Publications”. *Learned Publishing* 37/4, e1619. <https://doi.org/10.1002/leap.1619>.
- McGrail, Matthew R. – Rickard, Claire M. – Jones, Rebecca (2006). „Publish or Perish: A Systematic Review of Interventions to Increase Academic Publication Rates”. *Higher Education Research & Development* 25/1, 19–35. <https://doi.org/10.1080/07294360500453053>.
- Meho, Lokman – Akl, Elie (2024). „Using Bibliometrics to Detect Unconventional Authorship Practices and Examine Their Impact on Global Research Metrics, 2019–2023”. *preprints.org* (2024. júl. 8.). <https://doi.org/10.20944/preprints202407.0691.v1>.
- Meho, Lokman I. – Yang, Kiduk (2007). „Impact of Data Sources on Citation Counts and Rankings of LIS Faculty: Web of Science Versus Scopus and Google Scholar”. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 58/13, 2105–2125. <https://doi.org/10.1002/asi.20677>.
- Ramsden, Paul (1994). „Describing and Explaining Research Productivity”. *Higher Education* 28/2, 207–226. <https://doi.org/10.1007/bf01383729>.

- Rickard, Claire M. et al. (2008). „Supporting Academic Publication: Evaluation of a Writing Course Combined with Writers’ Support Group”. *Nurse Education Today* 29/5, 516–521. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2008.11.005>.
- Vastag Gyula (2024). „Gorcsev Iván Nobel-díja, avagy a »Q-hacking« elismerése”. In: Kutasi Gábor (szerk.), *Domi esse et in Europa et in mundo: Ünnepi tanulmányok a 70 éves Halmi Péter tiszteletére*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 723–728. https://doi.org/10.36250/01181_62.
- Vastag Gyula – Nagy Zsuzsanna – Sasvári Péter (2024). „»Tudsz úszni?« Magyar egyetemek 2019 és 2022 közötti, Scopus-azonosítóval rendelkező publikációinak elemzése”. *Magyar Tudomány* 185/1, 143–161. <https://doi.org/10.1556/2065.184.2024.1.16>.